

Pædagogisk læreplan for Børnehuset Brolæggervej

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse i Børnehuset Brolæggervej. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det pædagogiske arbejde i hverdagen.

Det fremgår af den pædagogiske læreplan, hvordan vi i Børnehuset Brolæggervej, så vidt muligt, gennem hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære og udvikle sig.

Det pædagogiske læringsmiljø er tilrettelagt, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiver og deltagelse, til børnefællesskabet, til den aktuelle børnegrupes sammensætning og til børnenes forskellige forudsætninger.

Vi arbejder med, at det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø er integreret i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Vi tilstræber at vurdere børneperspektivet i et børnemiljø, og at inddrage børns egne oplevelser af børnemiljøet ud fra deres alder og forudsætninger.

Børnehuset Brolæggervej er en fantastisk aldersintegreret institution, der ligger på en stor natur grund i den Sydlige del af Sæby. Vores huse ligger på to matrikler med ca. 40 børnehavebørn i hvert hus. På Brolæggervej 2 er der ligeledes en vuggestue på 16 børn. Vores omgivelser gør, at vores pædagogiske pejlemærker er, dyr, natur og udeliv, og vi bruger vores udearealer som en store del af vores læringsmiljø. Vi har valgt, at børnene er blandet i alder på stuerne, så hver stue rummer børn fra tre år til 5 år. Dette gør vi ud fra vores grundtanke om, at det er godt at kunne spejle sig i hinanden, samt hjælpe hinanden, da de store er forbilleder for de små. Det betyder, at barnet har sin egen stue i sin børnehavetid og faste voksne på gruppen, for at skabe en tryk og stabil base. Derudfra laver vi forskellige læringsmiljøer, hvor vi på tværs af stuerne laver aktiviteter, der er målrettet en bestemt alders gruppe fx skolegruppe på tværs af begge huse.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan er udarbejdet med udgangspunkt i:

- Det fælles pædagogiske grundlag, som består af en række fælles centrale elementer, som skal være kende-tegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark
- De seks læreplanstemaer
- De tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.
- Frederikshavn Kommunes Børn – og Unge politik.

Hvis du vil vide mere om rammen for den pædagogiske læreplan

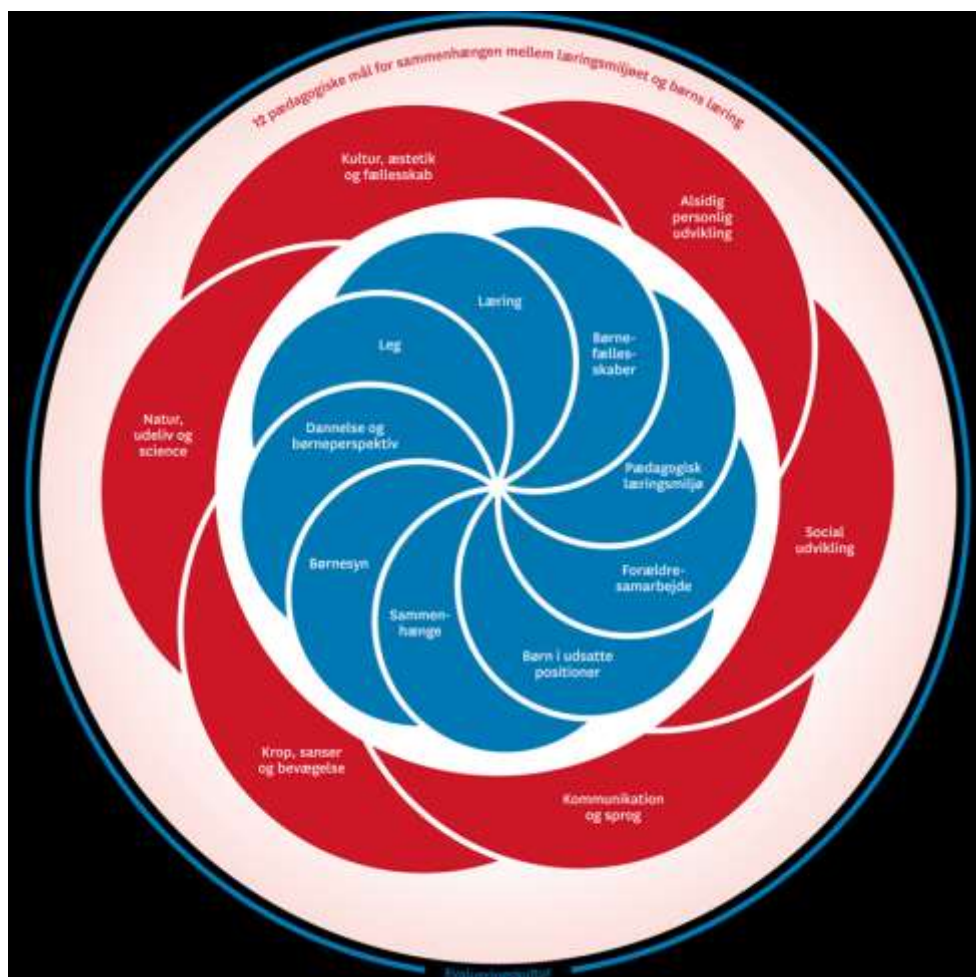
[Den styrkede læreplan](#)

(højre klik og tryk på; Åbn Link)

Hvis du vil vide mere om Børn og Unge politik Frederikshavn

[Børne- og ungepolitik Frederikshavn](#)

Det fælles pædagogiske grundlag og de seks læreplanstemaer

Det pædagogiske grundlag

Temaer i det pædagogiske grundlag	Korte retningsgivende refleksioner og eksempler på, hvordan vi i Børnehuset Brolæggervej forholder os til temaet
<p>Børnesyn Hvordan kommer "børnesyn" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>Børnehuset Brolæggervej er en institution, der lægger stor vægt på, at alle der kommer i vores hus modtages med åbne arme og åbent sind.</p> <p>Hos os mødes alle med et smil, og vi arbejder med den positive og anerkendende tilgang til det enkelte barn og den enkelte familie.</p> <p>I Børnehuset Brolæggervej giver vi rum og plads til forskellighed, både blandt børn og voksne. Hos os betragter vi forskelligheden, som en del af livets positive sider.</p> <p>For os er det fx vigtigt, hvordan vi modtager familierne om morgenen. Vi møder hvert barn på en ligeværdig og positiv måde, hvor den voksne har en interesse i at starten på dagen bliver på en god måde for alle. Vi sikre os, at barnet får den hjælp, som det har brug for fx med at komme i gang med en leg, finde legekammerater eller få et knæ at sidde på.</p>

	<p>Det betyder i praksis, at det pædagogiske personale møder barnet og forældrene i garderoben, og hører, hvordan deres morgen har været. Vi modtager beskeder og andre nødvendige informationer om barnet, således at vi har en fornemmelse af, hvad barnet har brug for, så alle får en god start på dagen.</p>
<p>Dannelse og børneperspektiver Hvordan kommer "dannelse og børneperspektiver" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>Vi hjælper børnene med at omgås og tage hensyn, alle skal kunne være her. Vi skal kunne lytte til hinanden, og der skal være en god omgangstone. Vi giver i dagligdagen plads til, at det enkelte barn bliver set og hørt fx ved vores samlinger.</p> <p>Eksempelvis har vi været i skovbørnehaven med en gruppe børn, som har fået lov til at snitte med knive. Børnene fortæller, at bævere også kan gnave pinde spidse. Da vi kommer hjem, finder vi information om bævere, og bruger herefter samlingen til at se på billeder og snakke videre om bævere.</p> <p>Vi sætter rammen, og er samtidig meget opmærksom på børneperspektivet, idet det er vigtigt, at børnene er medbestemmende.</p> <p>Vores mål er at skabe et solidt fundament, med udgangspunkt i det enkelte barns evner, hvorfra barnet kan videreudvikle sig til et helstøbt robust og dannet menneske. Vi skaber en hverdag for børnene, så de kan begå sig i de forskellige sammenhænge, som vi færdes i, så de kan bidrage, og tage ansvar for fællesskabet, med respekt og tolerance over for andre.</p> <p>Vi ser det som en fælles opgave sammen med forældrene at varetage børnenes dannelse.</p>
<p>Leg Hvordan kommer "leg" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>I vores hus er legen omdrejningspunktet i børnenes hverdag. Vi vægter at have tid til leg, plads til leg og forskellige "rum" til leg.</p> <p>Leg er grundlag for barnets udvikling, derfor er vores rolle at kunne veksle mellem spontan leg og de mere planlagte aktiviteter.</p> <p>Vi anerkender legen som vejen til læring. Hos os har vi voksne en anerkendende og legende tilgang til barnet.</p> <p>For eksempel er vuggestuen på tur i skoven. Her begynder børnene at slå på hinanden med pinde. De voksne foreslår, at vi slår på træerne og leger fælde-træer-leg i stedet for.</p> <p>Vi understøtter barnets legeudvikling og sociale kompetencer ved at tage udgangspunkt i barnets styrker.</p>
<p>Læring Hvordan kommer "læring" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>Hos os kommer læring bl.a. til udtryk, i kraft af institutionens beliggenhed.</p> <p>Vores institution ligger lige midt i naturen, og det er en stor del af vores hverdag.</p> <p>Naturen er vores ekstra rum til leg og læring. Vi lærer børnene at tage omsorg for naturen og udforske den.</p> <p>Vi tager naturen ind i husene i vores naturværksteder, og lærer børnene at forstå og fordybe sig i naturfænomener.</p> <p>En stor del af børnenes dag går med at lede efter mad til vores dyr, såsom blade til vore geder og insekter til hønsene.</p> <p>Hos os har vi uderum med huler, klatretræer, junglesti, mudderhul og dyrehold.</p>
<p>Børnefællesskaber Hvordan kommer "børnefællesskaber" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>For at børn skal kunne føle sig godt tilpas, glæde sig til at komme i institution, udvikle sig – er det vigtigt, at alle er en del af et socialt fællesskab. Det betyder, at vi altid er opmærksomme på at alle får gode relationer, og at hvert barn har en værdi og betydning for gruppen. Det vil sige, at barnet bliver respekteret og lyttet til.</p> <p>Vi arbejder med rummelighed børnene imellem. Vi arbejder bevidst med at børnegrupperne er blandet på tværs af alder, og vi ser værdien</p>

	<p>i at ”store hjælper små.”. Eksempelvis er vuggestuebørnene altid velkommen i børnehaven. Hos os er de voksne alles voksne. Vi mener, at barnet udvikler sig bedst i en aldersintegreret gruppe, fordi store og små kan lære af hinanden. Grundtanken er, at alle børn har glæde af at være sammen på tværs af alder, idet gode relationer er vigtige og ikke aldersbetinget.</p>
<p>Pædagogisk læringsmiljø Hvordan har vi gennem hele dagen etableret et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.</p>	<p>For os dannes pædagogiske læringsmiljø hele dagen. Vi tænker læring ind i alle hverdagssituationer, lige fra vi tager imod barnet og spiser morgenmad, til vi siger farvel. Det vil sige i de fleste aktiviteter, i garderoben, i leg, når vi spiser osv. For eksempel når vuggestuebørnene skal på legepladsen, tager den voksne kun 4 børn i garderoben af gangen. Derved bliver der ro til at øve sig i selv at tage tøj på sammen med en voksen. Vi er altid opmærksom på, at inddrage børnenes perspektiv og børnenes forskellige forudsætninger.</p>
<p>Forældresamarbejde Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?</p>	<p>Et tæt forældresamarbejde er til gavn for barnets udvikling. Vi vægter en tæt dialog mellem institution og hjem. Vi mener at et godt forældresamarbejde bygger på gensidig respekt og tillid og forældre imellem. Vi vil meget gerne tale med og lytte til forældrene; deres meninger har værdi for os. Vores fælles opgave er barnets trivsel. Vi tager imod forældrene og barnet hver dag, da vi mener, at det er den bedste start på dagen – man får sagt godmorgen til de voksne og farvel til mor eller far. Vores institution har flere huse, men hos os vægter vi højt, at personalet får kendskab til alle børn. Eksempelvis igennem fælles aktiviteter som: skovbørnehave, leg på fælles udearealer, gymnastik, skoleprojekt osv. Dette giver værdi for både børn og personale fx i samspansningsperioder. Vi har i vores institution tradition for, at forældre kan være en del af vores dagligdag gennem forskellige traditioner og arrangementer. Personalet deltager til disse arrangementer for at styrke forældresamarbejdet og for at højne fællesskabet sammen med forældrene. Forældre har altid mulighed for en snak med personalet om deres barns hverdag.</p>
<p>Børn i udsatte positioner Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?</p>	<p>Vi er meget opmærksomme på, at alle har gode relationer, at vi hjælper hinanden og tager hensyn til hinanden – at der er plads til alle, også børn med særlige behov. Vores måde at arbejde med inklusion er, at alle børn inkluderes med eller uden specielle behov. Uanset hvilket barn man er, har man en særlig værdi for det sociale fællesskab. Eksempelvis hvis vi har et barn, som har brug for meget ro i spisesituationer. I stedet for at flytte barnet væk fra de andre, laver vi små spise grupper. Samtidig er vi ligeledes meget bevidste om, hvis et barn har brug for at trække sig fra fællesskabet, er det en mulighed. Vi giver derved børnene mulighed for at begå sig i fællesskabet ud fra barnets forudsætninger og behov.</p>
<p>Sammenhænge Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?</p>	<p>Gruppen af ældste børn fra begge afdelinger i Børnehuset Brolæggervej mødes 1 formiddag om ugen.</p> <p>En del af arbejdet i ældstegruppen vil handle om at øve sig i skolerelaterede færdigheder .</p> <p>Vi vil arbejde lidt med tal, mængder, begreber, symboler og bogstaver. Det gør vi ved hjælp af forskellige lege samt øvelser i barnets mappe.</p>

	<p>Hvert barn får sin egen mappe, hvor forældrene vil kunne se, hvad vi har lavet. Mappen bliver i børnehaven, og forældrene er velkomne til at kigge i den efter hver gang.</p> <p>Samtidig med skolerelaterede færdigheder vil vi arbejde lidt med børnenes indbyrdes forhold – snakke om at kunne forstå hinandens ansigtsudtryk, forskelligheder, at turde/ikke turde, følelsesmæssige reaktioner, konsekvenser, indfølelse, medfølelse, forurettelse, retfærdighed/uretfærdighed, at lytte til hinanden, vise omsorg og hjælpe hinanden.</p> <p>Vi har et tæt samarbejde med skolerne i vores nærområde.</p> <p>Vi vægter også sammenhængen mellem vores vuggestue og børnehave højt. For eksempel er de ældste vuggestuebørn med på børnehavens legeplads. Det gør vi bl.a for at gøre overgangen mellem vuggestue og børnehave lettere.</p>
<p>Inddragelse af lokalsamfundet</p> <p>Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?</p>	<p>Vi bestræber os på at, bruge alle de muligheder vi har i vores nærområde. Vi har cykler, så vi kan komme lidt længere væk fx på besøg på plejehjemmet, biblioteket, kulturhuset mm.</p> <p>Ligeledes er det vigtigt for os, at byde lokalsamfundet indenfor i vores institution. Vi holder hver år et stort ”Åbent hus” arrangement, hvor vi inviterer alle udefrakommende til at se vores hus. Ligeledes er det naturligt for os at sige ja tak, til udefra kommende gæster der gerne vil lære os noget.</p> <p>Det gør vi for at give børnene en større forståelse for det omgivende samfund. Eksempelvis har de ældste børn pyntet slagteriets juletræ, og har fået flæskesteg med hjem, som vi spiste til vores julefrokost.</p> <p>Vores legeplads og udearealer er åben for alle borger uden for institutionens åbningstid og området bliver brugt af mange af byens borgere.</p>

1. ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social - og kulturel baggrund.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om alsidig personlig udvikling

Hos os har vi valgt at børnene er blandet aldersmæssigt. Hvilket betyder, at de store hjælper de små og de små lærer af de store. Alle børn må færdes på tværs af grupper og afdelinger. Vi har 4 børnehavegrupper i alderen 3-6 år og en vuggestuegruppe i alderen 0-3 år. Vi tager udgangspunkt i børnenes aktuelle behov og målretter vores tilbud/læring efter dette.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	En stor del af vores fysiske læringsmiljø, er vores udearealer. Der er plads til nysgerrighed, at kunne eksperimentere og at bevæge sig. I vores huse er der plads til forskellige læringsrum, ude såvel som inde. Børnene har mulighed for at lege uforstyrret, da vi mener, at det er med til at styrke barnets udvikling. Samtidig er læringsmiljøerne placeret således, at de voksne stadig kan være tæt på og understøtte børnene i deres lege. Vi har bevidst valgt, at det fysiske rum skal kunne bruges på forskellige måder. F.eks. flytter vi bordene, hvis vi har brug for et dansegulv, eller rydder stuen til en stor cirkusforestilling. I vuggestuen laver vi huler under bordene og skaber derved et rum i rummet. Vores ydrerum i børnehavedelen giver yderligere mulighed for endnu flere læringsmiljøer.
I det psykiske læringsmiljø	Vi mener, at alle børn har ret til at have det godt, have en betydning i gruppen, samt at blive set og hørt. Vi arbejder bevidst med at styrke børnenes selvværd og selvtillid ved at være rummelig og arbejde ud fra anerkendende pædagogik. Vi bruger eksempelvis samlingerne til at snakke om, hvem mangler i gruppen – og hvis ens bedste ven mangler, hvem vil så lege.
I det æstetiske læringsmiljø	Vi hænger billeder og opslag i børnehøjde, samt viser billeder digitalt på væggen fra børnenes hverdag. Vi har skiftende børnekunst på væggene. Vi bruger foto af barnet i garderoben, i vuggestuen er der billeder på stolene mm. bevidst for at understøtte barnets personlige udvikling.

Når vi arbejder med alsidig personlig udvikling kan det ses at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv
Vi møder hvert barn på en ligeværdig og positiv måde. Vi fokuserer på hjælp til børnenes selvhjulpenhed. Vi sætter krav og forventninger til barnet, ud fra det udviklingstrin de er på. Og prøver at inspirere dem til næste udviklingszone.
Børn i udsatte positioner
Vi understøtter, at børn i udsatte positioner gør sig erfaringer med -, aktivt indgår i -, og er en ligeværdig del af fællesskabet. Et barn i udsatte positioner deltager i vores aktiviteter på egne præmisser. Vi tilpasser vores aktiviteter, så alle børn bliver hørt og set og udfordret. I vores dagligdag er vi bevidste om, at børn inspirerer hinanden, og kan dermed planlægge vores aktiviteter målrettet for at udvikle det enkelte barn.
Forældresamarbejde
Vi har tæt samarbejde med forældrene om barnets udvikling. Vi er opmærksomme på, taler med og støtter de børn og forældre, der har brug for hjælp til at sige farvel. Vi tilstræber, at skabe en god atmosfære, så det er rart for børn og forældre at komme i vores hus.
Sammenhænge
Vi besøger hinanden afdelingerne imellem -vuggestue/børnehave. Vi planlægger efter barnets behov, hvordan overleveringen fra vuggestuen til børnehaven skal foregå. Eksempelvis kan vuggestue/børnehave bytte voksen en dag og dermed skabe en god relation inden børnehavestart.

2. SOCIAL UDVIKLING

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om social udvikling

Vores institution er blandet i alder og køn på grupperne. Vi er opmærksomme på, at alle får gode relationer, og at hvert barn har en værdi og betydning for gruppen. Det vil sige at blive respekteret og lytte til. Vi støtter og hjælper alle børn til at se og forstå hinandens intentioner.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	Hos os kan børnene lege i hele huset. Relationerne børnene imellem, bliver ikke bremset af gruppeopdelingerne. Vi planlægger aktiviteter på tværs af grupperne, for at styrke barnets sociale udvikling. Vores udearealer giver plads til, at grupper af børn kan lege uforstyrret. Eksempelvis kan man få lov at spise ude, når de andre børn går ind – og dermed bevare en god leg, samt styrke gode relationer.
I det psykiske læringsmiljø	Hos os danner børnene lange og tætte relationer på tværs af grupperne, helt fra vuggestuealderen. I det indbyrdes relationer og venskaber mellem børn har stor betydning for den sociale læring. Vi møder hvert barn med positive forventninger, da det fremmer børnenes gåpåmod i det sociale fællesskab. Hvis barnet en dag har brug for at høre til gruppe A i stedet for B, er det ok.
I det æstetiske læringsmiljø	Vi bruger billeder som dokumentation af sociale fællesskaber, eksempelvis af fødselsdage og aktiviteter. Vi bruger billeder og børnenes kreative værker til samtale med børnene omkring deres sociale samspil. Billeder mm. gemmer vi i barnets mappe, som vi kan tage frem og tale om.

Når vi arbejder med social udvikling kan det ses at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv

Det pædagogiske personale viser indsigt i børnenes interesser og er lydhør over for alle børnenes perspektiver. Vi hjælper med at udvikle legen. Vi understøtter børnenes leg, og inspirerer til sociale fællesskaber ved at guide uden at styre. Vi lægger stor vægt på, at alle børn har gode venner. Vi veksler løbende mellem at gå foran, ved siden af og bag ved børnene med henblik på at understøtte børnenes deltagelse i legefællesskaber. I

hverdagsrutinerne som f.eks. spisningen, kan placering ved bordene og samtalen omkring dette, være med til at starte et fællesskab op, der fortsætter på legepladsen.

Børn i udsatte positioner

Hos os bliver ingen børn ekskluderet, hvis man er et barn med særlige udfordringer. Vi understøtter, at alle børn med forskellige udfordringer gør sig erfaringer med og aktivt indgår i og er en ligeværdig del af fællesskabet. Vi tilpasser vores aktiviteter, så alle børn bliver hørt og set og udfordret. Vi kan i vores hverdagsrutiner give børn særlige opgaver, så som at dække bord til madpakker sammen med et andet barn og dermed opnå at få fællesskabs følelsen.

Forældresamarbejde

Vi vægter et tæt samarbejde med forældrene omkring barnets sociale udvikling. Vi bruger billeder som udgangspunkt for dialog omkring barnets relationer. Vi gør forældrene opmærksomme på positive relationer på tværs af grupperne. Vi står til rådighed efter behov, til samtaler omkring barnets sociale trivsel, både på vores – og forældrenes opfordring.

Sammenhænge

Traditioner skaber sammenhænge. Vi har valgt at rammesætte forskellige traditioner, for at skabe sociale sammenhænge. Eksempelvis er alle afdelinger flere gange årligt sammen i vores fælles skovbørnehave, hvor børnene har god mulighed for at danne nye relationer. Et andet eksempel er, at vi mødes en gang om ugen med ældste børn fra begge huse i vores skolegruppe. Det giver et kendskab til de øvrige kommende skolebørn og der dannes nye relationer som kan følge med til skolestart. Vuggestuen deltager i alle fælles traditioner på deres premisser. Løber et børnehavebarn 3 km på vores motionsdag, løber et vuggestuebarn måske 100 m – men alle er en del af fællesskabet. Herved opstår også en mulighed for at danne nye venskaber inden børnehavestart.

3. KOMMUNIKATION OG SPROG

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om kommunikation og sprog

Sprog udvikles i relationer i fællesskab med andre børn og pædagogisk personale. Derfor er vores børnegrupper også blandet på tværs af alders, således at en 3 årig kan blive inspireret af en 5 årig. Vi er bevidste om, at vi er rollemodeller for børnene, og at vores sproglige omgangstone er god. Vi tilbyder børn en bred vifte af sproglige læringsmuligheder og aktiviteter der understøtter tilegnelsen af sproglig forståelse, ordforråd og udtale. Vi tænker sproglig udvikling ind i alle hverdagsrutiner. Eksempelvis kan en ældste trøste og læse højt for en yngste og ældste kan tælle kopper med yngste til madbordene.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	Vi har adgang til bøger, blyanter og papir således, at det giver mulighed for at udforske skriftsproget. I vores institution har vi billeder og plancher af vores aktiviteter, som indbyder til samtale med børnene. Vi indretter vores grupper, således at børnene har mulighed for at finde ro til samtale og fordybelse i f.eks. bøger Mårettet vægter vi ved spising, at placere børn sammen så det giver mulighed for, at alle børn indgår i dialoger, hvor de lærer at skiftes til at være i en tale – og en lytte position.
I det psykiske læringsmiljø	Vi understøtter barnets sproglige udvikling ved at give tid og plads til, at det enkelte barn kan udtrykke sig på sin egen måde. Vi har dagligt forskellige former for samlinger, hvor vi f.eks. har sanglege med fagter, dialogisk læsning og samtaler i børnehøjde. Det pædagogiske personale bruger bevidst verbal og nonverbal kommunikation i samtalen med børn for at styrke børnenes sproglige udvikling.
I det æstetiske læringsmiljø	Vi indretter bevidst vores rum, så de inspirerer til samtale. Eks. med farver, billeder, uroer, tæpper mm.

Når vi arbejder med kommunikation og sprog kan det ses at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv

Vi strukturerer bevidst børnefællesskaber, så det giver bedst mulig udvikling af barnets sprog. Vi hjælper børnene med at indgå i dialog, eksempelvis i konflikter. Vi bruger hverdagsrutinerne til sproglig udvikling. Eksempelvis bruge man i vuggestuen garderoben til at samtale om, hvad tingene hedder – sko, hue mm. Vi vægter legen som et vigtigt redskab som tilegnelse af sprog i relationen barn/barn og barn/voksen.

Børn i udsatte positioner
Vi tilbyder sproggrupper med skiftende børn, hvor vi har ekstra fokus på sproglig udvikling. Det pædagogiske personale har tværfagligt samarbejde med bl.a. talekonsulenter igennem vores institutionsrådgivning.
Forældresamarbejde
Vi lægger vægt på dialog med forældrene i forhold til vidensdeling omkring barnet. Sammen med forældrene laver vi handleplaner for barnets udvikling.
Sammenhænge
Vi har systematisk overlevering af viden om alle børn fra børnehave til skole og SFO. Og ligeledes fra vuggestue til børnehave.

4. KROP, SANSER OG BEVÆGELSE

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om krop, sanser og bevægelse

Hos os har vi et stort uderum, der giver børnene mulighed for at udvikle sig gennem kroppen. Der er plads til bevægelse, til at udfordre, eksperimentere med og mærke sin krop. Vores børnegrupper er blandet på tværs af alder og uderummet kan tilgodeses både ældste og yngstes udvikling. Eksempelvis har vi store og små bakker at løbe på, træer i alle størrelser at kravle i, store og mindre trapper ind til dyrene – som børnene må øve sig på at turde klatre op ad, inden de kan være hos dyrene.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	Vores beliggenhed midt i en skov giver mulighed for, at børnene kan bevæge sig i ujævnt terræn, trille ned af bakken, klatre i træer og være ude af syne. Samtidig har vi på legepladsen mulighed for at cykle, lege med vand, grave huller og løbe stærkt. Vi har bevidst indrettet læringsrum udenfor såsom træværksteder, hopperum i laden, med henblik på at styrke krop og bevægelse. Vores indretning indendørs er fleksibel. Vi flytter gerne møbler, så der bliver plads til disco, løbebaner, sanglege osv.
I det psykiske læringsmiljø	Vi tror på, at børnene udvikler sig ved at erfare verden med deres krop og gennem deres krop. Hos os er der få begrænsninger for motorisk udfoldelse. Dette styrker deres selvværd og selvtillid, og er med til at gøre barnet mere robust. Der er plads til at være sig selv, udvikle sig i eget tempo. Har man brug for at øve sig på at køre på mooncar hele dagen, i flere uger, er det ok.
I det æstetiske læringsmiljø	Vi har indrettet vores uderum, så det stimulerer krop og sanser. Vores legeplads er bygget af naturmaterialer. Vi har planter og træer som hegn. Vi forsøger at indrette vores rum i husene, så der er plads til bevægelse. Rummenes funktion kan ændres, vi kan flytte borde, lave huler efter behov. Samtidig forsøger vi, at lave plads til ro og fordybelse, lave vores miljø så hjemligt som muligt, med sofa, puder, tæpper, små huler, afslappende musik. Der skal både være plads til børnenes kropslige "væren" og "gøren".

Lavet d 16-6-2021

Når vi arbejder med krop, sanser og bevægelse kan det ses at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv
Vi har fokus på krop, sanser og bevægelse hver dag. Vi øver motorikken helt naturligt, ved at være ude på vores legeplads. Vores omgivelser giver gode muligheder for læring og på vores legeplads kan barnet udforske sin krop på mange måder. De kan klatre i træer, cykle op og ned af bakker, grave store huller, gå balancegang, gynges osv. Hos os må børnene gerne blive beskidt, eksperimentere med vand fra vandtønden og mudder.
Børn i udsatte positioner
Det pædagogiske personale har viden om de enkelte børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem systematiske observationer samt fra eksterne fagpersoner. Vi tilrettelægger således læringsmiljøet ud fra denne viden. De får lov til at udforske på lige fod med de andre, de motiveres ved at se, hvad de andre gør. Vi begrænser ikke børn i udsatte positioner, de er inkluderet i grupperne. De har de samme muligheder for at udforske deres kroppe som de andre børn. Vi arbejder med at veksle mellem at "øve" med det enkelt barn og "øve" med hele gruppe. Vi har højt til loftet, også i overført betydning, det giver plads og albuerum.
Forældresamarbejde
Vi inddrager forældrene i arbejdet med, at vedligeholde vores legeplads, familierne må bruge legepladsen efter lukketid. Dette gør, at forældrene også føler ejerskab af institutionen.
Sammenhænge
Vuggestuens børn bruger børnehavens legeplads, når de er klar. Børnehavens børn går på besøg på skolens legeplads, og skolens yngste besøger os. Vi tager på ture ud af huset på vores cykler og kan dermed udforske lokalsamfundet og dets muligheder for at bruge krop og sanser.

5. NATUR, UDELIV OG SCIENCE

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundenhed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om natur, ude liv og science

Vores natur giver udfordringer til alle børn på forskellige udviklingstrin. Naturens rum kan udvide børnenes deltagelsesmuligheder i fællesskabet på tværs af alder, køn, kultur og interesse.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	Vi har 5 tønder land i kuperet terræn, hvor alle børn kan udfordres på deres aktuelle udviklingstrin. Vores uderum giver os mulighed for at have en undersøgende tilgang til naturfænomener. Vi har naturværksteder både ude og inde. Det giver os mulighed for at fordybe os og blive fascineret af alt fra regnorme, bænkebidere, ræve, udstoppede dyr osv.
I det psykiske læringsmiljø	Vi opmuntrer børnene til at turde øve sig igen og igen og derved opbygge en grundlæggende tillid til egne ideer og evner. I forhold til børns udvikling er vi bevidste om, at det giver bedre trivsel at kunne lege og eksperimentere i naturen. Eksempelvis kan et barn være optaget af pindsvinets liv, vi har mulighed for at bygge et pindsvin-bo i skoven, og lade barnet være chef for at holde øje med det og have en "undervisende" funktion over for de øvrige børn.
I det æstetiske læringsmiljø	Vi indretter med naturmaterialer, og tager naturen med ind. Vi sørger for, at der er skiftende æstetiske indtryk på legepladsen. Vi planter nye træer, vi dyrker grøntsager, vi bygger legeredskaber i naturmaterialer.

Når vi arbejder med natur, ude liv og science kan det ses at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv

Vi bruger naturen som udgangspunkt for leg, læring og bevægelse. Vi prøver at følge barnets spor, ved at have områder i vores natur som giver mulighed for at udforske egen evner og kunnen. Vi giver plads og tid til, at børnene kan eksperimentere og fordybe sig i naturens fænomener. Eksempelvis kan en hel formiddag gå med at fange gåsebiller, som hønsene glad spiser – og medføre en snak om fødekæden i naturen.

Børn i udsatte positioner

Vores natur giver børn i udsatte positioner mulighed for, at eksperimentere og udvikle sig, på samme måde som de andre børn. Vores viden omkring barnet gør det muligt at tilrettelægge målrettede aktiviteter i naturen for barnet. F.eks. er der i ude rummet bedre plads til øve relationer, man kan være sammen uden forstyrrelser.

Forældresamarbejde

Vi ser det som vores opgave at introducere forældrene for vigtigheden af vores ude liv. Vi samarbejder med forældrene omkring legepladsen udseende og funktioner. Vi har dyrehold, hvis pasning forældrene er en vigtig del af. Legepladsen og vores skov er ikke låst inde, så alle er velkomne til, at komme forbi og bruge området efter åbningstid. Dette er med til at give forældrene ejerskab af vores institution.

Sammenhænge

Vi har samarbejde med skolen omkring formidling af science til børnehavens ældste børn. Skolens personale stiller sin viden til rådighed for os for at øge børnenes kendskab til naturvidenskab og digitalt legetøj. I vores natur er der også særligt plads til at vuggestuebørn kan være sammen med børnehavebørnene.

6. KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om kultur, æstetik og fællesskab

Hos os skaber vi læringsmiljøer med fokus på kultur, hvor børnene kan erfarer ny sider af sig selv. Børnene får mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	Vi har scener og udklædningstøj, som indbyder til optræden. Vi har højtalere og projektor med billeder på vægen, som giver os muligheder for mange ting. Eksempelvis dans, musik, historiefortælling, at se vores optagelser af børnenes optræden. Vi har krea-værksteder med mulighed for at lave kunst i forskellige materialer. Vi bruger samlinger som et læringsrum til f.eks. historiefortælling, børn laver teaterforestillinger og til at synge. Vi låner bøger på biblioteket, som børnene har fri adgang til.
I det psykiske læringsmiljø	Igennem vores kulturelle fællesskaber styrker vi bevidst barnets selvværd og giver barnet mulighed for at turde bruge sin stemme. Det pædagogiske personale er lydhør og understøtter børnene i selv at skabe kulturelle eksperimenterende udtryk. Det giver barnet stor selvværd at være den som må fortælle historier for de andre til samlingen.
I det æstetiske læringsmiljø	Vi har skiftende udstillinger af børns kunst på væggene. Vi er opmærksomme på, at lave kunst af mange forskellige materialer, f.eks. foto, stof, naturmaterialer, skrald, så der hele tiden er nye indtryk. Når barnet har fødselsdag, er barnet med til at kreere en collage med billeder fra dagen på vores iPads, billederne kommer i barnets mappe og bliver senere brugt til samtale. Da vores institution ligger i et stort naturområde, kan vi følge med i naturens forskellige farver igennem året. Vi har bevidst valgt at have mange forskellige træer, planter, frugtbuske i forskellige farver på vores legeplads.

Når vi arbejder med kultur, æstetik og fællesskab kan det ses at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv

Traditioner har stor betydning i vores hverdag. Vi har julekalender i december med forskellige optræden af børn og voksne. Vi laver vores eget luciaoptog, hvor de ældste børn optræder for de yngste.

Vi har en årlig cirkusforestilling, hvor børnene er med til at lave en forestilling for deres forældre. Alle er en del af fællesskabet, og har hver især en vigtig funktion, børnene udvikler sig i hele processen.

Vi har høstfest, hvor børn medbringer egen høst, som vi bruger til en maddag. Dagen sluttet af med sang og dans i vores lade.

I efteråret har vi et åben hus arrangement, hvor vi inviterer alle fra lokalområdet til at komme og se vores institution. Man kan prøve forskellige aktiviteter og et orkester, samlet af forældre og personale, slutter dagen af med underholdning.

Derudover bestræber vi os på, at besøge plejehjem, bibliotek, kirken, teaterforestillinger i Manegen mm.

Børn i udsatte positioner

Alle er med i fællesskabet på hver deres måde. Vi som voksne tilpasser vores traditioner til hver enkelt barn. Eks. hvis man ikke tør at være klovn i vores cirkusforestilling, kan man være den, der holder klovnenes hat.

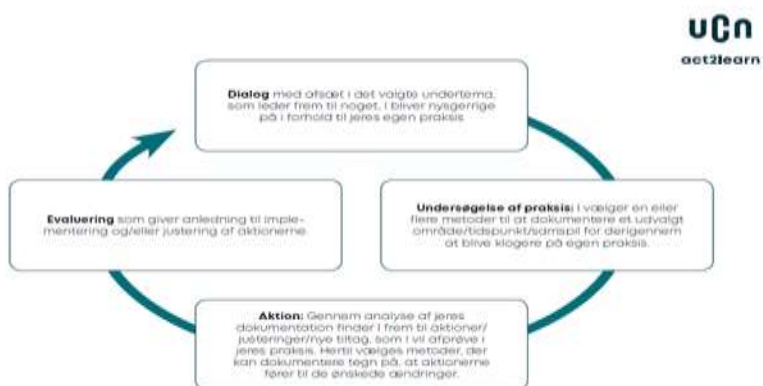
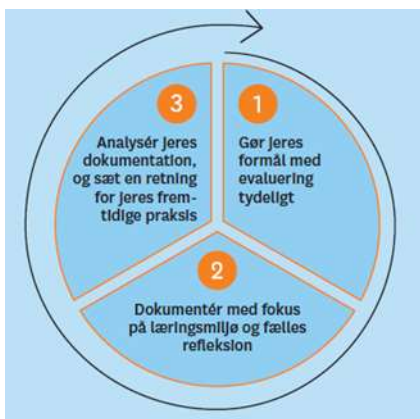
Forældresamarbejde

Vores forældre er en naturlig og vigtig del af vores hverdag og fællesskab. Forældre er altid velkomne til at bruge så meget tid som de har lyst til i institutionen. De er aktive medspillere i mange af vores traditioner. Vi bruger forældrenes kompetencer til forskellige projekter. Eks har vi haft besøg af en forældre som er øjenlæge i vores projekt om kroppen.

Sammenhænge

Vi præsenterer børnene for byens forskellige skoler. Eksempelvis bliver vi hvert år inviteret til 4. klasses teaterforestilling på Privat Skolen i Sæby, hvor vi altid møder op. Vi vægter vores fællesskab med skolerne højt for at introducere børnene til skolekulturen. Ligeledes kender vores vuggestuebørn vores traditioner, de er en naturlig del af vores daglige kultur, og deltager i alle vores fælles aktiviteter, og derved skabes sammenhæng for dem.

Systematisk evaluering

Gennem aktionslæring – med afsæt i kvalitetskriterierne i KVALid - undersøger, udforsker og evaluerer vi løbende vores pædagogiske praksis - herunder læringsmiljøer

Vi vil gerne opnå at.....	Ved at undersøge /dokumentere og analysere vores praksis ved vi nu at...	Derfor vil vi fremover.....
<p>Vores særlige varemærke i Børnehuset Brolæggervej er børn, dyr og natur. Vi vil gerne opnå, at dyrene på Brolæggervej 4 får en mere central placering på vores legeplads ift. At indgå som en naturlig, væsentlig og tilgængelig del i børnenes hverdag jf. pædagogiske læreplaner. Vi vil arbejde ud fra Kvalid (børnehave) punkt nr. 4. ” Det pædagogiske læringsmiljø- Indretning – fysisk inde og ude”</p>	<p>Ved at undersøge /dokumentere og analysere vores praksis ved vi nu, hvor vigtigt det er, at børn har en let og nem adgang til dyrene. Vores rammer skal være sådan, at børns og nysgerrighed vækkes i forhold til vores dyrehold. Vi har opdaget, at vores adgang til dyrende er voksenstyret</p>	<p>Vi vil lave en langsigtet plan for vores læringsmiljø omkring vores dyr, hvor stalden flyttes. Vi ønsker et miljø omkring vores dyr, hvor børnene har en nemmer og mindre voksenstyret adgang, for der igennem letter at kunne følge barnets spor.</p>
<p>En medarbejder fra vores vuggestue har været på uddannelse i leg, kreativitet og læring. Vi er der igennem blevet optaget af det pædagogiske personales grad af involvering i børns leg. Dette er hele personale gruppen blevet optaget af. Vi vil arbejde fra Kvalid (vuggestue) Nr. 19 og Kvalid (børnehave) punkt 20. ” Børne initieret leg og den voksnes rolle”</p>	<p>Ved at undersøge /dokumentere og analysere vores praksis ved vi nu, at vi som voksne er meget forskellige, i hvilken grad og på hvilke måder vi involverer os i børnenes leg.</p>	<p>Vi vil fremover på personalemøde/stuemøder/husmøder sætte fokus på og udfordre vores praksis ved hjælp af Kvalid skemaerne og med inspiration i medarbejderens uddannelse.</p>